



Klepel maart 2021

Van behoefte & idee naar realisatie

Het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont heeft een prominente plaats in de harten van de Wieringers! Vele van hen hebben ons museum allerlei historisch materiaal geschonken, en ze doen dat nog steeds! Dit biedt ons gelegenheid om de rijke historie van Wieringen voor ons nageslacht te bewaren en het ook te tonen.

Al kort na de bouw van het bezoekerscentrum bleek er onvoldoende ruimte beschikbaar te zijn om al het historische materiaal ten toon te stellen. Vandaar dat het bestuur van Jan Lont in 2015 het idee kreeg om een rijtuigendoos in de vorm van een kapschuur te bouwen. Onze vrijwilliger René Roessingh heeft daartoe een eerste schets getekend. Daarna is er een opdracht gegaan naar Commandeur Bouwontwikkeling om de schets nader uit te werken voor verdere ontwikkeling. Op 15 november 2015 hebben wij als museumbestuur deze tekeningen gepresenteerd aan onze vrijwilligers.



Februari 2021, het vorderen van de bouw van de rijtuigendoos door De Vries Houtbouw. Rondom de rijtuigendoos, bij de dichte wanden, is een schelpenpad van 60 cm breed aangelegd.

De reacties waren over het algemeen positief. Men vond wel dat het gebouwtje toch iets groter moest worden. Hierna hebben we gesproken met de stedenbouwkundige en een ambtenaar ruimtelijke ordening van de gemeente Hollands Kroon, waarbij drie locaties op ons eigen terrein om de kapschuur te bouwen werden voorgelegd.

De boerderij met bijbehorend erf heeft de status van Rijksmonument. Alle voor- en nadelen van de drie locaties heeft het bestuur gewogen, maar de doorslag gaf toch dat de locatie van de kapschuur binnen het bestemmingsplan van de boerderij paste. En zo kozen we hiervoor.

Op 7 september 2016 hebben we een omgevingsvergunning aangevraagd. Tevens hebben wij de gemeente wat nadere informatie van onder andere de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed gegeven. Het

plan moest i.v.m. de status van de boerderij als Rijksmonument worden voorgelegd bij de gemeentelijke monumentencommissie. Deze commissie vond het belangrijk om ter plaatse de situatie bekijken en beoordelen. Op 1 november 2016 heeft deze beoordeling plaatsgevonden, waarbij we, naast goedkeuring van het bouwplan, een compliment kregen voor het ontwerp en de inpassing van ons museum in het mooie landschap! Op 2 november 2016 hebben wij de omgevingsvergunning ontvangen. Ook zijn tijdens de ter visie legging hierna geen ‘zienswijzen’ hierop ingediend.



En toen moest het museum de nodige financiële middelen zien te verkrijgen! Door acties hebben wij giften gekregen van veel inwoners, van de Hollands Kroonse Uitdaging en de Westerlander Fair, van de Rabobank en de Club Soroptimisten Wieringerland, van Walking Wieringen by Night en vele andere.

Daarnaast hebben we ieder jaar een bedrag in de post voorzieningen opgenomen.

2



3 maart: het transport van historische materialen met tractor en wagen uit de stal van de boerderij van Jan Rotgans naar hun bestemming in de nieuwe rijtuigenloods.

In 2019 kregen wij de mogelijkheid om samen met de milieufederaties van Noord-Holland, Friesland en Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen, de Vereniging Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer mee te doen met het programma “De donkerte van het waddengebied”.

Vorig voorjaar hebben het Waddenfonds en de Provincie Noord-Holland hun goedkeuring aan dit plan gegeven. Daarmee was, naast onze eigen bijdrage, de financiering rond. Einde vorig jaar zijn wij met de realisatie van start gegaan. We hopen in mei gereed te zijn. Het plan is om in het weekend van 19 en 20 juni een feestelijke opening te houden.

Nog altijd is het stil in het museum, maar.....

... het is ermee als met de lente. Zij nadert op heel zachte voetjes. Knoppen aan bomen en struiken. Geuren en kleuren van allerlei voorjaarsbloemen die ontluiken. We hopen ècht dat we binnenkort weer open mogen! Eerder hadden we daartoe 27 maart in onze agenda's vastgelegd, om in ieder geval een datum te hebben en daarmee iets om naar te verlangen en naar toe te werken. Die datum halen we niet. 't Is heel jammer, nog altijd is het virus ons een tandje te machtig. Maar er is hoop! Leest u maar verder:



Medewerkers van Ten Brinke bestratingen zijn bezig met de aanleg van de Donkerte Belevingsplek op het achterste stuk van ons terrein, naast de moestuin. Het plan is om een betonvloer te storten, waarop een speciale buitensticker wordt aangebracht, met een afbeelding van het heelal. Op de betonvloer zullen houten banken komen.

Begin maart zijn diverse karren en ander historisch materiaal door vrijwilligers in de rijtuigloods geplaatst, waaronder de ambulancekar, de brandweerwagen, de bierwagen en de bakkerskar. De rijtuigloods is trouwens per 24 februari verzekerd voor brand, storm en 'uitgebreide gevaren'.

Bea en Mart Horstman zijn bijna dag aan dag bezig geweest om (behalve aan de expositie van de rijtuigen) aan de hand van allerlei verlichtingselementen en andere antieke voorwerpen het thema 'Op pad door dag en nacht' vorm te geven.

Ook is er veel werk verricht door Jaap Mostert en zijn zoon Timo, die er de complete elektrificatie ter hand hebben genomen, zodat de geplande licht-donkerte presentatie tot stand kan komen.

Beeld en geluid komen nu in de aangebouwde ruimte van de loods. Deze was oorspronkelijk bestemd voor opslag, maar ze heeft nu een ander doel gekregen. Elders op het terrein, bij het kippenhok, is een nieuwe berging geplaatst.

Met het enthousiaste bedrijf Shosho uit Amsterdam wordt op het ogenblik gesproken over een projectie getiteld 'Donkerte van het Waddengebied', een drie minuten durende audiovisuele presentatie waar bezoekers (d.m.v. een projectie op de wand en/of het plafond) de donkerte kunnen ervaren van de Waddenkust van ons voormalige eiland Wieringen.

Het contrast tussen dag en nacht: overdag een overdaad aan licht en beweging, 's nachts rust, donkerte, een moment van bezinning. Er worden elementen aan toegevoegd, zoals het geluid van een auto die met groot licht over de afsluitdijk rijdt waardoor de donkerte verdwijnt - en hierna des te indrukwekkender terugkomt. Of... het wat spookachtige geluid van een voorbijvliegende steenuil. Misschien kan er – subtiel - nog wat informatie worden bijgevoegd: bijvoorbeeld over planeten, sterrenbeelden of lichtvervuiling. Uiteraard wordt nog gesproken over allerlei organisatorische zaken, zoals de installatie van beamers, speakers en player, een tekstbord en een 'stoplicht' bij de toegangsdeur, en uiteraard de veiligheid voor bezoekers als ze plotseling in het donker staan.



Over de steenuil gesproken: toen de rijtuigenloods gebouwd werd, is de begroeiing weggehaald en zijn bomen gekapt. Dat was niet goed voor de steenuilen die op deze plaats nestelden. Vandaar dat er nagedacht is over een voorziening die de steenuilenplek weer geschikt kan maken als nestplaats. Daartoe is er contact is gezocht met de Kerk- en Steenuilenwerkgroep Noord-Holland van Natuurbehoud. Gekozen is voor een gemengde heg van ca. 15 meter lengte van streekeigen en snel groeiende erfbeplanting: meidoorns, sleedoorns, vlierstruiken en hondsrozen. Het wordt een heg met een variëteit aan bloemen die door veel insecten en vogels gebruikt kan worden, en een nestplaats voor muizen!

4



Stroeërweg en Heidense Kapel na de zware sneeuwstorm in februari. Foto: Tjeerdo Wieberdink

Vissermanskleding

Terwijl de stratenmakers het paadje naar het bezoekerscentrum van mooie gele steentjes aan het straten waren, werd er van Mart (bij de deur) een foto gemaakt. Hij is gekleed in visleer: mouwen, beenkappen, voorschoot en bretels. Verder echte Noordhollandse klompen en een trui in Wieringer motief van schapenwollen sajet. De outfit is een knipoog naar de kleding van de visserman van zo'n 60 jaar geleden. Leer van tong, paling, zalm en kabeljauw zijn gebruikt. In vorige edities van de Klepel kon u al iets van het maken van vissenleer lezen. Nu ligt er een fotoboekje in het museum met de volgorde van het proces. Zodra het museum weer open mag moet u maar eens komen kijken.

Volgend jaar, van 14 mei tot en met 10 juli 2022, organiseren we, samen met andere musea, een reizende tentoonstelling over visleer. Want er is nog veel over te ontdekken.

Nauwe samenwerking op het gebied van visleer bestaat er tussen de musea van Enkhuizen, Huizen, Dokkum, Monnickendam, Moddergat en Wieringen. Ze heeft geresulteerd in een erg leuk **filmpje, waarvan een DVD in het museum ligt** en waarin het prepareren van vishuiden tot visleer wordt getoond.



Aanleg van het straatje met boerengeeltjes uit Dedgum (bij Bolsward) door medewerkers van Ten Brinke bestratingen



Herinnering Contributie 2021.

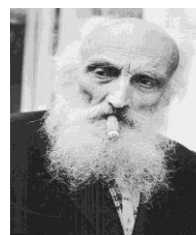
Geachte leden van museum Jan Lont,

Reeds 275 van de 365 leden hebben inmiddels de contributie voor 2021 betaald. Meerdere leden met een extra gift. Hartelijk dank hiervoor !

Voor de leden, die nog niet betaald hebben het verzoek de contributie ad € 17,50 alsnog over te maken op bankrekening NL76 RABO 0370348761 t.n.v. Vereniging Wieringer Museum Jan Lont.

Bij voorbaat Hartelijk dank !

Jan Cazemier, penningmeester.



Maarten Jungmann, schilder en querulant

Begin twintigste eeuw nam Jungmann geregeld deel aan de door de Rotterdamse kunstacademie uitgeschreven 'prijskampen'. Over zijn inzendingen werd verschillend geoordeeld. Maar geleidelijk aan begon Jungmann naam te maken, zowel door zijn schilderijen, als door zijn opzienbarend optreden. De ophef door zijn schilderij 'De man met de hoed op één oor' gaf een onthullend beeld van het toenmalige Rotterdamse kunstklimaat.



Maarten Jungmann, 'De man met de hoed op één oor'.

Bij de wedstrijd van de Akademie in 1911 gaf de jury unaniem de eerste prijs aan Jungmann voor zijn schilderij 'De man met de hoed op één oor'. Een stadgenoot wilde het werk kopen, op voorwaarde dat het opgenomen zou worden in de collectie van Museum Boymans. Zogenaamd omdat het te groot was, weigerde de commissie van toezicht van het museum, waarin ook burgemeester A.R. Zimmerman zitting had, het schilderij. Dit veroorzaakte een publiek schandaal. Men vermoedde dat het schilderij werd geweigerd omdat de afgebeelde, dronken man op de burgemeester leek. In een felle brief aan de gemeenteraad protesteerde Jungmann tegen de weigering van zijn schilderij. Om zijn zaak in de publiciteit te brengen, stuurde hij afschriften van zijn brief aan alle burgemeesters van Nederland. In de vergadering van 11 mei noemde raadslid J.G.L. Nolst Trenité de brief 'een infaam pamflet'. Het weekblad *De Controleur* vatte het schandaal samen met de woorden 'Rotterdam op z'n smalst'.

"Aan den Gemeenteraad van Rotterdam.

Hooggeachte Heeren,

Naar aanleiding van de weigering van mijn schilderij, getiteld De man met de hoed op één oor, onlangs het Museum Boymans aangeboden, bevind ik mij verplicht voor enkele minuten Uwe aandacht te vragen: Ik deel U mede, dat de reden der weigering, die Mr. A.R. Zimmerman mij persoonlijk en mondeling gaf, deze was: Dat hij vreesde dat na de aanneming van mijn stuk, de zaal van Boymans, die thans Burgemeesterskamer wordt genoemd, door het publiek zou worden herdoopt in

‘Jungmannzaal’. En – vond hij – dat was volstrekt niet noodig voor zulk een jong schilder [...] Heusch heeren, vindt u ook niet, dat des burgervaders zorg voor mijne ziel wat te ver gaat? De Directeur van Boymans, de heer Schmidt Degener, van wien men niet weet aan hem haring of kuit te hebben, gaf mij als reden der weigering: gebrek aan ruimte. Hij zeide mij aan Mr. Zimmerman te hebben voorgesteld, enkele der oud-burgemeestersportretten weg te ruimen en dán mijn werk te plaatsen. Nu schijnt Mr. Zimmerman de Commissie [...] beïnvloed te hebben. De Directeur zeide, dat Mr. Zimmerman genoemde portretten niet wenschte weg te nemen en dat de Commissie hem daarin natuurlijk niet afviel. De weigering van Mr. Zimmerman mag dus worden aangenomen als oorzaak der weigering van mijn werk [...].

Uit gesprekken met den Directeur kreeg ik de vaste overtuiging, dat hij mijn werk zeer gaarne gebruiken wilde als uitduwmiddel voor de zoo zeer vervloekte kunstlooze portretten der Magistraten. Dergelijke invloed als die van Mr. Zimmerman, van een hier tot zuiver kunst beoordeelen volkomen onbevoegde, is voor ons Kunst-Museum pernicious [= verderfelijik] [...] Geeft Boymans wat Boymans is..... [...]



Werk van Maarten Jungmann: Gezicht op Noordwijk en Zeegezicht

Ik hecht eraan hier te verzekeren, dat het geenszins mijne bedoeling is iemand persoonlijk iets onaangenaams te zeggen, zelfs niet den jeugdigen burgervader, ik wensch hem het puikje der puikjes: zooals blijkt uit den laatsten zin van dit epistel, maar die nu onhoudbare zieke toestand moet verbeterd! Ik wil wel gelooven aan de goede bedoelingen der Commissieleden, maar kom! Aan goede bedoelingen zonder kennis hebben wij niets. Op andere plaatsen mogen van de meeste dier leden schitterende kwaliteiten druipen, maar hier niet. Zij dreigen hier eene smet te worden voor de gemeente. Geachte heeren Gemeenteraadsleden, waarom deze dérision [= iets lachwekkends, fr.] gehandhaafd? Waartoe eene solidariteit U met hen bespottelijk maken? Het is beleedigend voor beschaafden, als men denkt, dat kennis van kunstzaken zoo maar komt aanwaaïen. [...]

En tot slot, hooggeachte heeren, om met den grooten meester te spreken, drinkt op mijne gezondheid een glas of wat Oranjeboom, Heinekens of Münchener, al naar Uwe differente [= onderscheiden] smaken en ik sta borg, datzelfde te doen op de wederkeerige. Amen! Nog dit: bij remplaceering [= vervanging] der commissie offreer ik den Raad een portret van Mr. Zimmerman à la Rembrandt en Saskia: op zijn schoot mejuffrouw Van S.

Saluut, mijn penseelen wachten.“

(Bron: Gemeentelijke Archiefdienst Rotterdam)

Het grootste deel van Jungmanns werk ontstond in de productieve en succesvolle periode 1911-1922. In deze periode had hij tot zijn verhuizing naar Noordwijk vrijwel ieder jaar een tentoonstelling in Rotterdam, vaak bij de Rotterdamse kunsthandelaar D. Vaartjes. In de

zomer van 1915 kwam Jungmann echter in conflict met hem: ‘Ik sta met den kunsthandel Vaarties-Van Dorp in geenerlei verbinding’, liet hij in een advertentie in de *NRC* weten. Jungmann was toen in zijn ‘Stormperiode’ en werd ‘onstuimig van aard’ genoemd. Ook de relaties met verschillende instanties, zoals de gemeente Noordwijk, het Crisiscomité en het Nederlandsch Steuncomité voor Beeldende Kunstenaren, waren veelal problematisch. Op enig moment overlaadde Jungmann de leden van het Crisiscomité met beledigingen. Een enkele keer moest zelfs de politie daarbij ingrijpen. In Noordwijk werd Jungmann ook mikpunt van spot. In het voorjaar van 1935 verscheen een anoniem gedicht met een tekening, voorstellende een bolstaande gescheurde broek, liggend aan de rand van de zee.

Maartens Liedken

Het broeksken dobbert op de zee.
Lang geleden aangemeten
was het op den draad versleten.
Een nieuwe broek is nu mijn beê.
Broeksken op het windrig strand.
Met mijn fel doorwaaide billen
sta ik roekloos hier te rillen.
Zeeërs, wat een grote schand.

Kijk mijn beê wordt snel verhoord.
Uit het zwerk, wat een zegen
valt een groote broekenregen.
Ik kan mij kleeden, zooals 't behoort.
Maar te fel was Maartens beê.
Onder eene berg van broeken
kan men nu naar Noordwijk zoeken.
Broekberg heet nu het dorp aan Zee.

Aanleiding voor dit gedicht was de keer dat hij op de boulevard rondliep in een broek die tot op de draad versleten was, waardoor zijn billen zichtbaar waren. Hij kreeg een groot aantal broeken aangeboden. Ook andere anekdotes deden in Noordwijk jaren lang de ronde: Hij hield in zijn eentje protestoptochten met een broodje op een stok, waste zijn voeten onder de pomp bij het uitgaan van de kerk en droeg een geïmproviseerde broek, gemaakt van stro.

Fred van Putten

<i>De Jungmann-expositie is in het museum te bezichtigen tot 1 november 2021, wo. t/m zo. van 13.00 tot 17.00 uur</i>

Varia

Fiets- & Wandelbrochure 2021: Nederlanders maken samen ruim 441 miljoen wandelingen per jaar. Waarvan 65.300.000 wandelingen in mooi Noord-Holland boven Amsterdam. deze organisatie publiceert jaarlijks de leukste routes in een brochure (Fietsen & Wandelen boven Amsterdam) i.s.m. partners in de regio. Dit voorjaar wordt de Fiets- & Wandelbrochure in een oplage van 70.000 vernieuwd en wordt met het magazine Toeractief meegestuurd.

We hebben een **nieuwe vrijwilliger**: Els Mostert, de vrouw van Jaap. Zij wil de inrichting/tentoonstellingsgroep komen versterken. Ook oppassen en rondleiden lijkt haar leuk. Er is één nadeel, ze moet nog werken en zomers gaan ze veel naar de camping.

De **keramiekgroep** van Triade is bereid de expositie in het uutlid nog een jaar te laten staan. Als we weer open mogen is er het komende seizoen veel te bekijken!